

XXIII EUROPEJSKA WYPRAWA MOSTOWA

Białoruś, Litwa, obwód kaliningradzki 2017, cz. 3

Połock, Naroczański Park Narodowy, Smorgonie, Krewo, Lida, Brzozówka, Możejkowo Małe, Murowanka, Szczuczyn, Mosty, Bohatyrowicze, Grodno, Kowno

tekst i zdjęcia: **prof. dr hab. inż. KAZIMIERZ FLAGA dr h.c.m.,**
dr inż. KRZYSZTOF GERMANIUK

STOWARZYSZENIE
WYPRAWY MOSTOWE

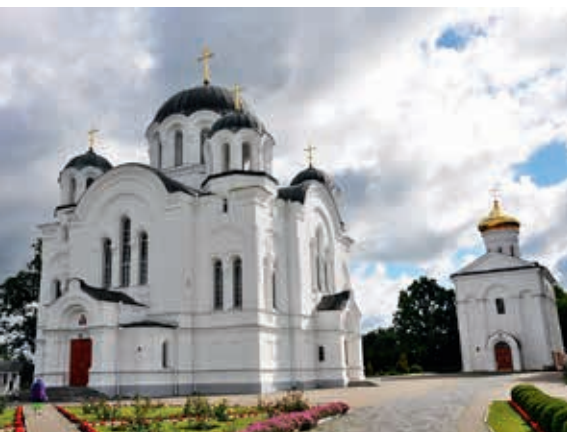
Obszar od Połocka do Grodna na Białorusi pokonali uczestnicy XXIII Europejskiej Wyprawy Mostowej, wszędzie odnajdując materialne ślady polskości, niemych świadków wydarzeń historycznych o kluczowym dla Polski znaczeniu. Podziwiano mosty przerzucone przez meandrujący Niemen. Pierwsze kroki na Litwie prowadziły do Kowna.

7 lipca 2017 r. – 5. dzień wyprawy

Rankiem opuściliśmy hotel w Witebsku i udaliśmy się na północny zachód,

Betonowy wiadukt belkowy nad autostradą Witebsk – Połock (obiekt nr 26)

Sobór Podwyższenia Krzyża Świętego i cerkiew Przemienienia Pańskiego z XII w. na terenie klasztoru Spaso-Eufrozjińskiego w Połocku

do **Połocka**¹, miasta rejonowego w obwodzie witebskim. Połock leży u ujścia rzeki Połoty do Dźwiny, liczy ponad 60 tys. mieszkańców. W I Rzeczypospolitej Połock był miastem królewskim i stolicą województwa.

Połock jest wzmiankowany w kronice ruskiej *Powieść lat minionych* pod datą 862. Został założony przez słowiańskie plemię Krywiczów. W 865 r. włączony w skład Rusi Kijowskiej jako stolica księstwa dzielnicowego. W XI w., za panowania Wsiesława Briaczysławicza (Wsiesława Czarodzieja), powstała najświetniejsza budowla miasta – sobór św. Zofii. W XII w. żyła i działała w Połocku św. Eufrozyna. Była córką księcia połockiego Światosława (Jerzego) Wsiesławowicza. Mając 12 lat, udała się, w tajemnicy przed rodziną, do żeńskiego klasztoru, w którym przełożoną była jej ciotka Romana i tam złożyła śluby wieczyste. Później za zgodą biskupa połockiego Eliasza założyła dwa klasztory: żeński ok. 1128 r. i męski ok. 1160 r. Oba klasztory, wyposażone w bogate biblioteki, stały się ośrodkami życia kulturalnego. Utrzymywały się nie tylko dzięki darczyńcom, ale również dzięki przepisywaniu ksiąg, kopiowaniu ikon i pracom jubilerskim. W 1161 r. św. Eufrozyna ufundowała na potrzeby cerkwi ozdobny krzyż wysa-

dzany srebrem, złotem i drogimi kamieniami.

Krzyż zaginął w czasach władzy radzieckiej – w 1921 r. został wywieziony do Mińska, a następnie ponoć do Mohylewa, gdzie ślad się po nim urywa. Dziś w klasztorze Spaso-Eufrozjińskim obejrzeć można jego kopię, wykonaną w latach 90. XX w.

Dalszy rozwój miasta nastąpił już w czasach Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 1498 r. Połock otrzymał prawo magdeburskie, co przyczyniło się do jego rozwoju jako ośrodka handlowego. At-

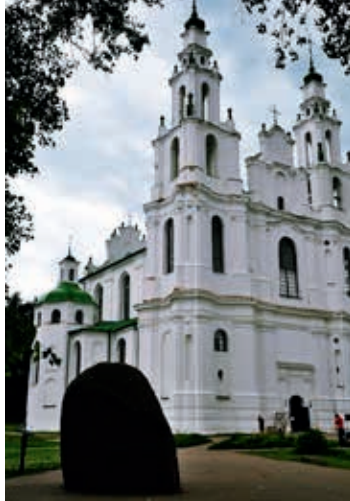

Freski w XII-wiecznej cerkwi Przemienienia Pańskiego w Połocku

¹ Pogrubioną czcionką zaznaczono miejscowości i miejsca, których zwiedzeniu poświęcono najwięcej czasu i uwagi.

Grobowiec św. Eufrozyny w soborze Podwyższenia Krzyża Świętego w Połocku

Sobór św. Zofii w Połocku. Na pierwszym planie tzw. Kamień Borysa

Betonowy most belkowy przez Połotę w Połocku (obiekt nr 27)

mosfera sprzyjała również rozwojowi nauki i kultury. Działali tu Franciszek Skaryna, wybitny drukarz i humanista, oraz nauczyciel i myśliciel Szymon Połocki. Po rozbiórce Polski Połock wszedł w skład imperium rosyjskiego. W 1812 r. miasto zajęły wojska francuskie.

Zwiedzanie Połocka rozpoczęliśmy od znajdującego się na jego obrzeżach **klasztoru Spaso-Eufrozynskiego**. Został założony już w latach 20. XII w. przez św. Eufrozinę i przez lata był rozbudowywany i przebudowywany, ale **cerkiew Przemienienia Pańskiego** zachowała dużo ze swego pierwotnego kształtu. Jest to zbudowana na planie krzyża świątynia o długości 11,4 m (z absydą 18,2 m) i szerokości 9,8 m, przy grubości ścian od 1,24 do 1,80 m. Wnętrze dzieli na trzy nawy sześć słupów. Najcenniejsze są XII-wieczne freski, przez wieki ukryte pod późniejszymi warstwami tynku. Obecnie freski są sukcesywnie restaurowane.

Nad założeniem klasztornym góruje **sobór Podwyższenia Krzyża Świętego**, wzniesiony w latach 90. XIX w. w stylu rusko-bizantyjskim, nakryty pięcioma złotymi kopułami. Wewnątrz znajduje się okazały grobowiec św. Eufrozyny, której ciało przywieziono do Połocka w 1910 r.

Trzecią ze świątyń w założeniu klasztornym jest **cerkiew św. Eufrozyny Połockiej**, powstała w XIX w., niewyróżniająca się szczególnie. Kompleks uzupełniają zabudowania klasztorne z początku XVII w. i prowadząca na teren klasztoru ozdobna brama, datowana na 1882 r.

Jadąc do centrum miasta, obejrzeliśmy betonowy, tzw. czerwony, **most belkowy przez Połotę** (obiekt nr 27). Jest to obiekt złożony z czterech swobodnie podpartych przęsła o rozpiętościach po ok. 30 m każde, zbudowanych z prefabrykowanych belek sprężonych. Pomost jest także wykonany z prefabrykatów.

Kolejnym zwiedzonym przez nas obiektem był **sobór św. Zofii**, zbudowany

w połowie XI w. Świątynia ta naśladowała w swojej architekturze sobory Mądrości Bożej w Kijowie i w Nowogrodzie Wielkim. We wschodniej absydzie ołtarza zachowały się pozostałości dekoracji z płytek majolikowych z XI stulecia. W XV w., po zajęciu miasta przez Litwinów, sobór przebudowano na twierdzę. Po przyjęciu unii brzeskiej w 1596 r. świątynia została przekazana Kościołowi unickiemu – obiekt pełnił funkcję katedry greckokatolickiej, w której arcybiskupem był m.in. św. Jozafat Kuncewicz. W 1705 r., w czasie wojny północnej, car Rosji Piotr I dokonał rzezi bazylianów opiekujących się katedrą, po czym zamienił ją na magazyn prochu i amunicji. W 1710 r. nastąpił wybuch, który niemal zrujnował świątynię. W latach 1738–1765 katedrę odbudowano w stylu baroku wileńskiego.

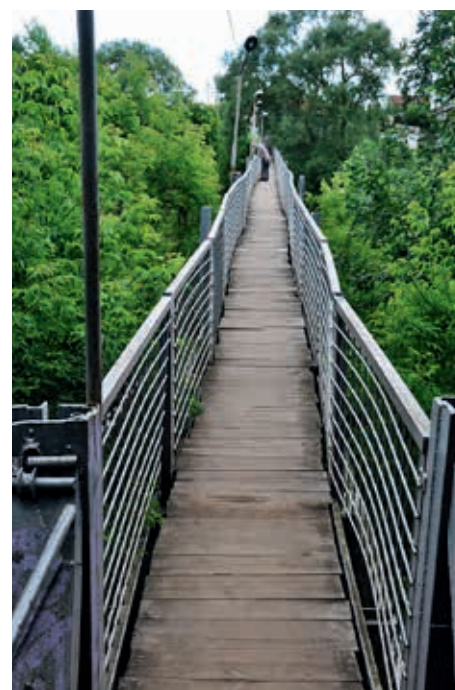
Dzisiaj sobór sofijski nie pełni funkcji religijnych – od 1985 r. jest salą muzyki organowej oraz **obiektem muzealnym**. Sobór znajduje się na wzgórzu nad Dźwiną, w miejscu, gdzie istniał tzw. górny zamek. Świątynia została wzniesiona w latach 1044–1066 z kamienia i kształtek ceglanych przez księcia Wsiesława Briaczysławicza. Oryginalne ściany starej świątyni mogliśmy oglądać w jej piwnicach. Przed budynkiem znajduje się ogromny głaz, tzw. **Kamień Borysa**. Pochodzić ma z XII w., a widoczny na kamieniu znak krzyża i napis: „Boże, pomóż swojemu Borysowi”, podobno nakazał wyryć książe połocki Borys Wiaczesławowicz.

Z tarasu przed soborem podziwialiśmy Dźwinę i przerzucony przez nią **stalowy most belkowy** (obiekt nr 28). W pobliżu odnaleźliśmy też ciekawą **wiszącą kładkę dla pieszych** przez Połotę wpadającą tu do Dźwiny (obiekt nr 29). Połock zrobił na nas wrażenie bardzo religijnego miasta prawosławnego.

Stąd udaliśmy się w dalszą podróż na zachód Białorusi, do Lidy. Po drodze mi-

Stalowy most belkowy przez Dźwinę w Połocku (obiekt nr 28)

Stalowa kładka dla pieszych przez Połotę u jej ujścia do Dźwiny w Połocku (obiekt nr 29)

nęliśmy miejscowość **Głębokie**, dokąd sięgała granica II Rzeczypospolitej. Widzieliśmy typowe wioski białoruskie, zadbane i czyste, z równo przystrzyżonymi trawnikami. Przejechaliśmy przez **Naroczański Park Narodowy**, z największym jeziorem przedwojennej Polski – Narocz –

Krajobraz w drodze z Witebska do Połocka

Ruiny zamku Algierda w Krewie

Zabudowa Połocka

Żelbetowy mostek łukowy przy murach zamku w Krewie (obiekt nr 30)

Panorama Połocka znad brzegu Dźwiny

Odrestaurowany zamek Giedymina w Lidzie

Zabudowa typowej wsi białoruskiej w okolicach jeziora Świr

Kościół katolicki w Lidzie

Rzeka Niemen w Ogrodnikach koło Brzozówki

Sklepienie kryształowe w cerkwi obronnej w Murowance

Zespolony most belkowy przez Niemen w Ogrodnikach (obiekt nr 31)

Odrestaurowany pałac ks. Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Szczuczynie

Odrestaurowany dwór Römerów i Brochockich w Możejkwie Małym

Kolegium Pijarów w Szczuczynie

Odrestaurowana cerkiew obronna (dawniej kościół katolicki), 1524 r.

Kościół katolicki św. Teresy przy kolegium Pijarów w Szczuczynie

Stalowy, kratownicowy most łukowy przez Niemen w Mostach (obiekt nr 32)

Szczegóły mostu łukowego przez Niemen w Mostach

Stalowy most belkowy przez Niemen w Mostach (obiekt nr 33)

o powierzchni blisko 80 km², z linią brzegową liczącą 41 km, oraz wzdłuż uroczego jeziora Świr, by dotrzeć do **Smorgonia**.

Z okien autokaru oglądaliśmy cerkiew, zbór kalwiński i pozostałości tzw. akademii smorgońskiej. Tu tresowano od XVII do XIX w. niedźwiedzie pod kątem tańca, walki i najróżniejszych sztuczek cyrkowych, aby później zabawiały gwiazdę na dworach Polski, Litwy, Niemiec oraz Czech.

Stąd udaliśmy się do miejscowości **Krewa**, gdzie 14 sierpnia 1385 r. doszło do zawarcia unii między Polską i Litwą, tzw. unii w Krewie. Znajdują się tu ruiny **zamku Olgierda**; po jego śmierci panem w Krewie został Jagiełło. W wieży zamkowej, zwanej wieżą Kiejstuta, wielki książę Jagiełło więził swego brata stryjecznego Kiejstuta i jego syna Witolda, konku-

rentów do władzy na Litwie. Krewa jest obecnie małym miasteczkiem (800 mieszkańców). Obok ruin zamku znajduje się parking, przy którym urządzono skwer spacerowy z kilkoma **kamiennymi mostkami łukowymi** (obiekty nr 30).

W centrum Krewa znajduje się **kościół katolicki Przemienienia Pańskiego i Matki Bożej Łaskawej**, pochodzący z lat 90. XX w. Pierwszy kościół stanął w tym miejscu już w 1387 r., a jego fundatorem był Jagiełło.

Z Krewa już prosta droga do **Lidy**. To 100-tysięczne miasto, stolica rejonu lidzkiego w obwodzie grodzieńskim, jest jednym z najstarszych miast na terenie Białorusi. Początki sięgają 1180 r., ale datowanie zaczyna się od 1323 r., kiedy wielki książę litewski Giedymin założył tu swoją warownię, zbudował okazały zamek. W 1590 r. Lida uzyskała prawo magdeburskie, ponowny jej rozkwit nastąpił po III rozbiórce Polski, już pod berłem carskim. W latach 60. i 80. XX w. przeprowadzono gruntowną przebudowę miasta, które dziś może konkurować o tytuł wzorowego miasta powstałego w czasach ZSRR. Mieszkańcy Lidy to prawdziwa mozaika narodowościowa: 40% Białorusinów, 35% Polaków i 20% Rosjan.

Ponieważ dzień zbliżał się ku końcowi, na zwiedzanie Lidy poświęciliśmy niewiele czasu. Rozpoczęliśmy od **zamku Giedymina**, starannie odrestaurowanego. Wewnątrz jest obecnie scena widowiskowa na wolnym powietrzu oraz restauracja. W pobliżu zamku od strony południowej znajduje się sztuczny akwen wodny, dobrze zagospodarowany turystycznie.

Na północ od zamku biegnie ul. Sawieckaja, a przy niej **kościół katolicki Podwyższenia Krzyża Świętego**, mały park z **pomnikiem Franciszka Skaryny**, pierwszego drukarza działającego w Lidzie, na którym jest epitafium „Wierzcie i czytanie”. **Centrum Kultury** w Lidzie oraz ogromny plac z budynkiem władz administracyjnych Lidy i pomnikiem Lenina.

Na nocleg udaliśmy się do pobliskiej **Brzozówki**. Działa tam huta szkła Niemen, założona w połowie XIX w. W tej hucie odlano w 1935 r. urnę z błękitnego szkła, w której w mauzoleum na cmentarzu Na Rossie w Wilnie złożono serce Józefa Piłsudskiego. Mieszkaliśmy w hotelu przyzakładowym, mieszczącym się w pobliskich lasach.

8 lipca 2017 r. – 6. dzień wyprawy

Wyjechaliśmy z hotelu w Brzozówce. Jadąc, miniliśmy **most przez Niemen** (936 km) w **Ogrodnikach** (obiekt nr 31). Główny obiekt stanowi trójprzęsłowa, zespolona konstrukcja ciągła o rozpiętościach przęsła po ok. 50 m. Dźwigary główne stalowe (dwa dźwigary w przekroju poprzecznym) wykonano jako spawane, a płytę pomostu z betonu zbrojonego (z prefabrykatów). Styki dźwigarów zmontowano na śruby sprężające. Od strony wschodniej znajdują się trzy przęsła dojazdowe, swobodnie podparte, z betonu sprężonego, a od strony zachodniej przęsło dojazdowe z betonu sprężonego. Przęsła dojazdowe są zbudowane z sześciu belek sprężonych każde i mają rozpiętości po ok. 30 m. W każdym przęsle wykonano pięć poprzecznic sprężonych. Konstrukcja nośna jest oparta na masywnych, żelbetonowych przyczółkach i jednoślupowych filarach w kształcie młotków. Łożyska wykonano ze stali jako wahaczowe.

W miejscowości **Możejkowo Małe** oglądaliśmy dobrze odnowiony dwór Römerów i Brochockich, stajnię cugową, kuchnię oraz dawny folwark gospodarczy i park krajobrazowy ze stawami z XIX w.

W niewielkiej **Murowanka**, leżącej 25 km na północny wschód od Szczuczyna, zwiedziliśmy również **kościół obronny Narodzenia Najświętszej Marii Panny** z 1524 r., zamieniony obecnie na obronną cerkiew prawosławną. Zbudowana jest na planie prostokąta o wymiarach 15,0 x 13,5 m, ma wysoki, dwuspadowy dach, cztery narożne wieże, we wnętrzu oryginalne, skomplikowane sklepienie kryształowe, które podtrzymują cztery masywne filary oraz obraz Matki Bożej Ostrobramskiej.

Zatrzymaliśmy się w **Szczuczynie**, by obejrzeć **założenie parkowo-pałacowe Druckich-Lubeckich** oraz zabudowania klasztorne dawnego **kolegium Pijarów**, które działało tu w latach 1718–1832.

Książę Franciszek Ksawery Drucki-Lubecki był ministrem skarbu Królestwa Polskiego (Kongresowego) w latach 1821–1830, inicjatorem budowy Kanału Augustowskiego. Pałac to budowla z końca XIX w., wzniesiona dla księcia Władysława. Obok pałacu znajdowały się budynki gospodarcze oraz – praktycznie już nieistniejący – park.

Korpus klasztorny dawnego kolegium Pijarów przylega do zabytkowego, klasycystycznego **kościółka św. Teresy** fundacji ks.

Stalowa kładka wisząca przez Niemen w Mostach (obiekt nr 34)

Pylon i wieszaki kładki – skrzyżowanie lin nośnych na kładce

Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubckiego (1826–1829). Nad przecięciem naw znajduje się kopuła na osmiobocznym bębnie, główną fasadę zamyka dorycki portyk z czterema półkolumnami. Kościół został w 1998 r. zwrócony pijarom. Na pobliskim rynku zwraca uwagę **cerkiew św. Michała Archanioła**, pochodząca z XIX w., zbudowana w stylu pseudoruskim.

Przed wjazdem do miasta Mosty zwiedziliśmy **most przez Niemen** (obiekt nr 32). Most łączy dwa osiedla, Mosty Prawe i Mosty Lewe, położone odpowiednio na prawym i lewym brzegu Niemna. Obiekt jest mostem czteroprzęsłowym, stalowym, o rozpiętościach 4 x po ok. 80 m. Zbudowany jest z czterech swobodnie podpartych przęseł łukowych, nitowanych, z jazdą dołem.

Chcąc zobaczyć kolejny **stalowy most belkowy przez Niemen** w Mostach (obiekt nr 33), musieliśmy wejść na kontrolowany teren nabrzeżny. Po drodze w miejscowości Zelwjanka obejrzelśmy czteroprzęsłowy most żelbetowy, wykonany z belek prefabrykowanych, podobnych do belek Kujan. Rozpiętości przęseł to 4 x 15 m. Most jest wyłączony z ruchu samochodowego, ale można przez niego przejść pieszo. Z nabrzeża widoczny jest duży zakład przemysłowy z XX w., produkujący sklejki, założony przez Polaków.

W Mostach obejrzelśmy stalową, jedno-przęsłową, **wiszącą kładkę dla pieszych** (obiekt nr 34) o nietypowym schemacie statycznym. Zastosowano w niej podwójny układ lin, będący kombinacją konstrukcji wiszącej i podwieszanej. Każda połowa przęsła jest zawieszona na własnym układzie lin. Lina, na której jest zawieszona połowa przęsła, biegnie dalej do pylonu na przeciwległym brzegu, podobnie jak kabel podwieszenia. Rozpiętość kładki wynosi ok. 120 m. Jest ona dodatkowo usztywniona czterema linami biegnącymi poziomo pod kątem ok. 45° do osi kładki. Liny usztywniające są zamocowane do pomostu w odle-

głości ok. 1/3 rozpiętości kładki od każdego brzegu oraz zakotwione na obu brzegach rzeki na oddzielnych fundamentach. Pylony wykonano jako stalowe, kratowe. Odcinki pylonów są zakotwione w oddzielnych fundamentach. W pobliżu znajduje się mały park leśny z interesującymi drewnianymi rzeźbami.

Z Mostów pojechaliśmy do miejscowości **Bohatyrowicze**, gdzie w szczerym polu pochowani są legendarni bohaterowie powieści Elizy Orzeszkowej *Nad Niemnem*. Mogiła Jana i Cecylii to rzeźbiony w drewnie pomnik, na szczycie którego znajduje się figurka Jezusa dźwigającego krzyż. Niżej zawieszony jest – też rzeźbiony w drewnie – Chrystus Ukrzyżowany. W oddali widać zabudowania osady, w której mieszka kilka starszych osób, potomków legendarnych Bohatyrowiczów. W pobliżu płynie Niemen, prowadzi do niego wąwóz Jana i Cecylii.

Nie mogąc oderwać oczu od tamtejszego krajobrazu, osiągnęliśmy wreszcie ostatni cel naszej wyprawy na Białorusi – **Grodno**. Jest wzmiankowane po raz pierwszy w 1128 r. w kronice ruskiej *Powieść minionych lat* jako miejsce, którym władał książę Wsiewłod, w 1270 r. miasto weszło w skład Litwy. W I Rzeczypospolitej Grodno było królewskim miastem powiatowym w województwie trockim. W 1673 r. sejm uchwalił, że co trzeci sejm walny Rzeczypospolitej będzie odbywał się w Grodnie. Miasto było ulubionym miejscem pobytu króla Stefana Batorego. Po uzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Grodno znalazło się w granicach Rzeczypospolitej, ale już we wrześniu 1939 r. Zachodnią Białoruś wcielono do Białoruskiej Republiki Socjalistycznej. Polscy obrońcy Grodna przez kilka dni – od 20 do 22 września – stawiali opór wojskom radzieckim. Dziś Grodno – stolica obwodu – liczy ponad 300 tys. mieszkańców. Polacy to piąta część tej grupy. Ze względu na bogatą historię i liczne zabytki Grodno jest zwane miastem muzeum.

Drewniane rzeźby w parku w Mostach

Grób Jana i Cecylii w Bohatyrowiczach

Stalowy, kratownicowy most kolejowy na filarach mostu Kierbedzia przez Niemen w Grodnie (obiekt nr 35)

Kościół katedralny Jezuitów w Grodnie

Ołtarz główny w kościele Jezuitów w Grodnie

Stary Zamek ks. Witolda w Grodnie. Łukowy wiadukt sklepiony między Starym a Nowym Zamkiem w Grodnie (obiekt nr 36)

Panorama Grodna ze Starego Zamku, na drugim planie obiekt mostowy nr 37

Odrestaurowany Nowy Zamek w Grodnie

Jak zwykle na wyprawach, nie mieliśmy wiele czasu na zwiedzanie. Rozpoczęliśmy je od **stalowego, jednotorowego mostu kolejowego przez Niemen** (obiekt nr 35).

Pierwszy wybudowany w tym miejscu most, zaprojektowany przez Stanisława Kierbedzia, został zniszczony w czasie I wojny światowej w 1915 r. Obecnie w tym miejscu stoi stalowa, trójprzęsłowa konstrukcja kratownicowa, zbudowana z belek swobodnie podpartych o rozpiętości każdego przęsła po ok. 80 m. Nowy most ma konstrukcję nitowaną i jest zbudowany z profili walcowanych.

Następnie poszliśmy na ul. Wielką Troicką, aby obejrzeć grodzieńską **synagogę Wielką**. Dziś jest to najważniejsza pamiątka po przedwojennej społeczności żydowskiej Grodna. Do swoich prawowitych właścicieli wróciła w 1991 r. Stąd, przechodząc obok budynku Straży Pożarnej z ogromnym murem, udaliśmy się na wzgórze zamkowe nad Niemnem. Zwiedziliśmy **Stary Zamek**, który zachował zewnętrzny wygląd, nadany mu podczas przebudowy w stylu renesansowym w 1580 r., za panowania króla Stefana Batorego, oraz **Nowy Zamek**, wzniesiony na sąsiednim wzgórzu w stylu barokowym w latach 1734–1751, za panowania króla Augusta III Sasa. Po zniszczeniach w czasie ostatniej wojny nowy zamek odbudowano w 1952 r. w stylu socrealistycznym. Na Nowym Zamku w 1793 r. odbył się tzw. sejm niemy, który oznaczał II rozbiór Polski, tu też w 1795 r. Stanisław August Poniatowski zrzekł się władzy królewskiej. Z tarasów zamkowych obejrzeliśmy **drogowy, stalowy most kratownicowy przez Niemen** (obiekt nr 37).

Ze wzgórza zamkowego udaliśmy się do centrum Grodna, które zlokalizowane jest wokół placu Sawieckiego. Po drodze obejrzeliśmy **pałac Chreptowiczów**, wybudowany w stylu klasycystycznym pod koniec XVIII w. Zatrzymaliśmy się przy pomniku upamiętniającym miejsce, gdzie stała potężna gotycka fara. Zbudowana w XIV w. przez księcia Witolda, później przebudowana za króla Stefana Batorego, a w XIX w. przystosowana do funkcji cerkwi prawosławnej, została w 1961 r. wysadzona w powietrze na rozkaz władz komunistycznych. Przewiduje się jej odtworzenie.

Pomnik upamiętniający miejsce, gdzie stała w latach 1332–1961 fara Witoldowa, zburzona w 1961 r.

W północno-wschodnim narożniku placu znajduje się barokowy **pojezuicki kościół św. Franciszka Ksawerego**, katedra katolicka Grodna. Kościół zbudowany w latach 1678–1705 jest wybitnym dziełem sztuki, w którym szczęśliwie zachował się oryginalny wystrój, m.in. ołtarz główny – dzieło Jana Chrystiana Schmidta z lat 1736–1737, rokokowa kaplica, organy z Królewca z 1744 r. oraz 12 innych ołtarzy. Katedra jest obecnie remontowana.

Stąd udaliśmy się jeszcze deptakiem spacerowym do centrum Grodna, aby nasycić się atmosferą tego miasta. Nie znaleźliśmy czasu na dokładne zwiedzanie, w szczególności miejsc związanych z Elżą Orzeszkową (pomnik, dom i grób pisarki). Udaliśmy się w dalszą podróż na Litwę. Z uwagi na późną porę i – niestety – deszcz opuściliśmy zwiedzanie mostów przez Niemen w Druskeniakach i Alytus. Późnym wieczorem dotarliśmy do Kowna, gdzie zjedliśmy kolację w ludowej restauracji, mieszczącej się w zabytkowym, drewnianym domu, a następnie pojechaliśmy do hotelu.

